

Budapestre vonatkozó ujságcikke

398.332.41

Szerző:

Hely:

Cím:
Karácsony a Szépművészeti Múzeumban

Idő: 114/154

Forrás:

Személy:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Helyszám:

Közp. nyomt. X

A legkorábbi betlehemi, vagy három királyokat ábrázoló jelnet (tárgy szerint: alig szétválasztható) két sienai, 15. század-körüli képen látható. Nehézközű, pepeceső, a festés tényének örülő, inkább mesterember, mint festő festette ezeket az alig tenyéryni nagyságú műveket. M sélő, feszűt-ség, probléma nélküli, lompa szürke színű, már-már paródiának ható kezdőleges, ügyetlen alkotások. Különösen az egyik sziklás-tájas festmény dermesztő, lélektelen. Pedig a sienai mester k köllök és pompás remekműveket festettek a Szent Karácsonyról. A kitűnő reneszansz Piero Cosimo mester képe sem újult sokkal, többel számlunkra. Túl szép arcuival, lesűtött szemű Máriaíával, lágy mozdulatú alakjaival, akótása üres. Ez Velasco nevű, 16. századi portuál gy nye zagyalék képen a reneszansz architekúra vásári kuisszáva, a németalföldi polika nemes szereplői báb-színházi alakokká süllyednek. A velencei Bassano-szerű képen az ajándékok hozó idegen királyok rusztikus, valódi parasztjainak és pásztorainak ellentéle egy barokk mester, az ugyancsak velencei Ricci Három királyok című műve, amelyen az udvari etikettet, a lovakok kecses mozdulatát festette meg. Az előbbin darabosság, emezen páthosz dominál: A múzeum osztrák, német képeiről hideg, fagyos lég-áramlás tör ránk. A süvöltő vihar, a megfakult falak, romok, emésztő gondról tesznek tanuságot. Az bizonyos, ezeknek a képeknek rongyokba öltözött alakjai közelebb járnak a valóssághoz.

Ghirlandajo

A Szépművészeti Múzeum két remekműve tiszszárnyalja ezeket a harmadrangú alkotásokat az mindencért kárpótolt. Az egyik nagyméretű, himnikus hangú kép t Raffael barátja, Ridolfo Ghirlandajo festette. Mindaz, ami a mester művészi erénye, ragyogó színek, gyönyörű táj, kerekarcú, egészséges típusok, ezen az alkotáson fellelhetők. A tiszta kvocsgában élő alakok egy kumyhó előtt hallgatják a fülhőkön lérdéplő angyalok énekét. A boldog asszony, a boldog anya fia mellett szelíd, szemérmes szemmel egyre csak nézi-nézi gyermekét. A pókháló arcú Szent József, ezüstporos szakállú vén ember aggódva a jelenetet figyel. A pásztorok közül az Apo-ló-szobor-

hoz hasonló koszorú-díszes fejű figyelmezteti társát a Messiásra. Ennek a pásztor-nak, amint az a jó pásztorhoz illik, vállán bárány. Mindannyian a napba, a kis rózsaszínű mezelen testüre néznek. Megigézi őket. A távoli bársonyos táj égi daltól hangos. A különös oasz pompa az ég királyát ünnepli. Zöld fák, új fű, csordullig tele ragyogó fény, világosság önti el a képet. Nyilván a tiszta sugárzású üstököstől ered, A tündöklesben firdó, előlő színek, a mód, ahogy a violát a smaragdzöldtől, a carmint a bágadt szürkétől elvaszítja Ghirlandajo, mind nkit mezbabonáz. Kíváncsi tiszta illata meggyőz bennünket, hogy az alkotó művész élménye őszinte.

Bronzino

Ezt a remekművet egy jóval kisebb karácsonyi kép szépségben túlszárnyalja. Az utólrhéteden gráciával festő Bronzino alkotása nagy kincsünk. Firenze köztiszteletben álló művésze festette, aki Vasari és Cellini társaságában Michelangelo tem-tésén az aranoparti művészeket képviselte. Benvenuto Cellini elragadtatással beszél róla és azt mondja, hogy úgy átgondolt minden onást képein mint Michelangelo. Bronzino kitűnő tollforgató esztétikus is. Művészi alkotásain a színek szépségét fejezi ki. A mi kérünk a legszebb műve. Egy Salviati nevű műgyűjtő részére készült. Édes, méla, kék akkordja, valamint remek rajza Correggio — akit Bronzino ideáljának tekintett — magasságába emeli a festészet virtuozát.

Bronzino képein úgy látjuk, a szelő elállt, az éj harmatos, felhőlen kék az ég. Hold és csillagok süttö a táj. Csodálatos kékségben úszik minden. A piros virradatot még nem látjuk. Egészen mekke, túl, talán az Olajfák-hegye táján, mintha már viradna. Távól táru a regge, pitymallik. Szemünk előtt bontakozik ki a hajnal varázsa. Ezt a pillanatot festette meg Bronzino. Balról sötét paitában ritárcú ökör és szamár. Ugye lehet ezzel is törekszik az emberi arcok szépségét fokozni. Az előtérben, ahol a Megváltó fekszik világosság dereng. Haldoklik az ökor, keltéhasadt a márványoszlop. Szeretszél rom. Pán sipia élémmi örökre, a pásztor dudája elhalkul. Fű, mosolygó lila virág, hangyák, zöld gyíkok kíváncsian figyelnek. A kigyó elbujt, nem acsarkodik a farkas, fekete varjú nem károg, nem dermed és nem remeg a föld, el-

csendesedett a cinege, a rigó. A kristály-mada, Gerlőczy-u. 2. — 14906/51 tiszta forrás csobog.

A betlehemi történet, a kék karácsonyi mese megindul. Kis angyalok keringő, lebbent serege dűdöl a magasban. Távól látjuk, a Paradicsom fényes lepkeszínű hirnőke — csillagokon repült át az égen — hívja a pásztorokat örvendezni. Kenyérrel terjeng és fény árad testéből. Ó osztja majd meg lelkét és küldi tanítványait a világ négy tája felé. Keskenyválú örök női lény az anya, Mária csak őt nézi. Nem tekint a világra. Olyan tündöklő, mint egy kék tükör. Sima az arca, leányos az alakja. A néma percek különös halk varázsa járja át. József az ács, a munkás az élet alakja a festmény széléről, barokkos mozdulattal, mosollyal fordul a gyermek felé. A pásztorok is ezt teszik. Az egyik mint valami bimbót, a másik — zsenge gidával vállán — lobogó szeretettel, a bugyvos riadton nézi. A dudás mindjárt rákezd a dudálásra.

Bronzino képen kék fény kék esője hull a hajnalban. Szűríkus zenéjével, melyet semmiféle durva hang nem tör meg, álmódosásra csábít. Formai megoldása kötött (hiszen a mester manierista) mégis szabad, kötetlen benyomást kelt. Rajza meseri. A színek finom akkordja utólrhétedetlen.